

ผลการใช้ชุดกิจกรรมบูรณาการผ่านการเล่นพื้นบ้านภูมิปัญญาต่อการพัฒนาทักษะทางสังคม
ของเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดมุกดาหาร

The Use of Integrated Activities Packages Via Folk Playing Affected
to the Development of Social Abilities of the Intellectual Disabilities Children,
Special Education Center of Mukdahan,

ธนวัฒน์ ปากหวาน*

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลของการใช้ชุดกิจกรรมบูรณาการผ่านการเล่นพื้นบ้านภูมิปัญญาต่อการพัฒนาทักษะทางสังคม ของเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดมุกดาหาร กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ระดับเตรียมความพร้อม ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดมุกดาหารที่กำลังศึกษาในปีการศึกษา 2562 จำนวน 3 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย ชุดกิจกรรมบูรณาการผ่านการเล่นพื้นบ้านภูมิปัญญา แผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) และแผนการสอนเฉพาะบุคคล (IIP) และแบบประเมินผลการเรียนรู้ตามพัฒนาการทักษะทางสังคม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และร้อยละ

ผลการวิจัย พบว่า เด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาของศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดมุกดาหารที่ได้รับการสอนด้วยชุดกิจกรรมบูรณาการผ่านการเล่นพื้นบ้านภูมิปัญญามีทักษะทางสังคมสูงขึ้น คะแนนจากการทดสอบทักษะทางสังคมของเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาเป็นรายบุคคล ภายหลังจากที่ได้รับการสอนด้วยชุดกิจกรรมบูรณาการผ่านการเล่นพื้นบ้านภูมิปัญญา ทุกคนมีคะแนนสูงกว่าก่อนได้รับการสอน

คำสำคัญ: ชุดกิจกรรมบูรณาการผ่านการเล่นพื้นบ้านภูมิปัญญา, การพัฒนาทักษะทางสังคม, เด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา

*ครู วิทยฐานะชำนาญการ โรงเรียนศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดมุกดาหาร
สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

Abstract

The objectives of the research were 1) to study the use of integrated activities packages via folk regional playing affected to the development of social skills for the intellectual disabilities children, Special Education Center Of Mukdahan in Academic year 2019; 2) to compare the development of social skills after using integrated activities packages via folk regional playing. The participants of the study were the three early Intervention Disabilities Children, Special Education Center of Mukdahan studying in academic year 2019. The instruments of the study consisted of 1) a Folk regional playing, 2) an Individualized Education Program, and 3) an Individual Implementation Plan and an evaluation scale for the development of social skills. The statistics used for data analysis were mean and percentage. The results of the study found that social skills of the intellectual disabilities children, Special Education Center of Mukdahan was higher after using integrated activities packages via folk regional games. All participants gained higher points after using the tools.

Keywords: Integrated Activities Packages Via Folk Regional Playing, Social Skills Developments, Intellectual Disabilities Children.

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

เด็กที่มีความต้องการพิเศษควรได้รับสิทธิได้รับการศึกษาเช่นเดียวกับเด็กปกติ เมื่อรัฐจัดการศึกษาให้เด็กปกติก็ควรจัดการศึกษาให้แก่เด็กที่มีความต้องการพิเศษด้วยการศึกษาที่จัดให้จะต้องเหมาะสมกับความสามารถและความต้องการของเด็ก จึงจะทำให้เด็กได้รับประโยชน์อย่างเต็มที่จากการศึกษา (ผดุง อารยะวิญญู, 2542: น. 17) และถือว่าเป็นความจำเป็นที่ต้องสนองตอบความต้องการของนักเรียนที่มีความพิการเฉพาะด้าน รวมทั้งนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษหรือความคิดสร้างสรรค์สูงนั้นก็มีความจำเป็นไม่ยิ่งหย่อนกว่ากัน จากเชื่อว่านักเรียนพิการและผู้ที่อยู่ในกลุ่มเสี่ยงมีสิทธิทางการศึกษา ซึ่งจะทำให้เขาพัฒนาความสามารถได้สูงสุดเท่าที่จะเป็นไปได้ ถ้าหากนักเรียนมีความต้องการพิเศษ แผนการเรียนรู้จะต้องถูกปรับและทำเป็นพิเศษเพื่อสนองตอบความต้องการนั้นๆ ระบบการศึกษาของชาติควรดัดแปลงบริการและโปรแกรมทางการศึกษาที่มีอยู่เพื่อให้การสนองตอบความต้องการนี้เป็นไปได้ นอกจากนี้ การวางแผนการศึกษาควรเน้นความแข็งแกร่งด้านการเรียนรู้และความสามารถ ส่วนการตีตราเรื่องความพิการ ควรต้องหลีกเลี่ยงให้มากที่สุด เด็กและเยาวชนควรได้เรียนในชั้นเรียนปกติเท่าที่จะเป็นไปได้ อย่างไรก็ตาม สิ่งสำคัญที่สุดในการพิจารณาวางแผนทุกเรื่องนั้นควรเป็นไปเพื่อประโยชน์สูงสุดของนักเรียนเหล่านี้ไม่ว่าจะด้านการศึกษา สังคม หรือสุขภาพร่างกายที่แข็งแรง (Gearheart, Weishahn, & Gearheart, 1996: PP. 21-22 อ้างถึงใน ผดุง อารยะวิญญู, 2542: น. 17)

การบริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่ม เป็นระบบของการบริการที่ช่วยให้เด็กที่มีพัฒนาการล่าช้าหรือมีความบกพร่องได้เรียนรู้ทักษะพื้นฐานและทักษะใหม่ ที่มีผลต่อพัฒนาการในช่วง 3 ขวบปีแรกของชีวิต เช่น ด้านร่างกาย ด้านสติปัญญา ด้านสื่อสาร ด้านสังคม การช่วยเหลือตนเอง เป็นต้น รวมถึงการบริการที่ตอบสนองความต้องการ

จำเป็น เช่น การให้บริการเทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวก การให้บริการคำปรึกษาและฝึกฝนการเลี้ยงดู แก่ครอบครัว การให้บริการทางการแพทย์ การให้บริการทางโภชนาการ และการฟื้นฟูอื่นๆ เป็นต้น (สำนักบริหารงาน การศึกษาพิเศษ, 2550) สำหรับประเทศไทย พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 10 วรรค 3 ระบุว่า การศึกษาสำหรับคนพิการในวรรคสองให้จัดตั้งแต่แรกเกิด หรือพบความพิการโดยไม่เสียค่าใช้จ่าย และบุคคลดังกล่าวมีสิทธิได้รับสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการและ ความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษาตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง และพระราชบัญญัติ การจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ พ.ศ. 2551 มาตรา 5 กำหนดให้คนพิการมีสิทธิทางการศึกษาโดยไม่เสียค่าใช้จ่าย ตั้งแต่แรกเกิด หรือพบความพิการจนตลอดชีวิต พร้อมทั้งได้รับเทคโนโลยี สิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ และ ความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา เลือกรับบริการทางการศึกษา สถานศึกษา ระบบและรูปแบบการศึกษา โดยให้ คำนึงถึงความสามารถ ความสนใจ ความถนัด และความต้องการจำเป็นพิเศษของบุคคลนั้น และให้ได้รับการศึกษา ที่มีมาตรฐานและประกันคุณภาพการศึกษา รวมทั้งการจัดหลักสูตร กระบวนการเรียนรู้ การทดสอบทางการศึกษา ที่เหมาะสม สอดคล้องกับความต้องการจำเป็นพิเศษของคนพิการแต่ละประเภทและบุคคล จากกฎหมายข้างต้น จะเห็นว่าประเทศไทยให้ความสำคัญกับการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่ม แม้จะไม่ได้กำหนดอายุชัดเจน แต่เน้นให้จัดบริการตั้งแต่แรกเกิดหรือแรกพบความพิการ ทั้งในด้านการให้การศึกษ การได้รับเทคโนโลยี สิ่งอำนวยความสะดวก สื่อบริการ และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา จึงกล่าวได้ว่าการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่ม เป็นระบบบริการที่มุ่งส่งเสริมพัฒนาการของเด็ก การช่วยเหลือครอบครัวในการพัฒนาเด็ก ซึ่งการพัฒนาเด็ก ในช่วงวัยเริ่มต้นมีความสำคัญที่สุด เพราะช่วยให้เด็กได้รับการช่วยเหลือที่ตรงกับความต้องการในช่วงสำคัญของชีวิต ที่จะเป็นตัวชี้ถึงความสำเร็จในอนาคต อย่างไรก็ตาม การช่วยเหลือเมื่อแรกพบความพิการ ซึ่งอาจจะไม่ใช่ ในวัยแรกเริ่มก็เป็นสิ่งที่จำเป็นเพื่อป้องกันปัญหา การพัฒนาของวัยรุ่นและวัยผู้ใหญ่ตอนต้น การบริการช่วยเหลือ ระยะแรกเริ่มครอบคลุมในเรื่องที่แตกต่างกัน ทั้งด้านการศึกษา สุขภาพ และอาชญากรรม ที่จะอยู่ในรูปแบบของ โปรแกรมพ่อแม่สำหรับแม่ที่ตั้งครรภ์และคู่ครอง หรือพฤติกรรมในชั้นเรียนของวัยรุ่นที่เป็นกลุ่มเสี่ยงที่จะเข้าไป เกี่ยวข้องในอาชญากรรม เนื่องจากเด็กและครอบครัวได้รับประสบการณ์ที่เป็นปัญหาทั้งหมด การบริการช่วยเหลือ ระยะแรกเริ่มจำเป็นต้องใช้กลวิธีแบบองค์รวมในหลายระดับ ในลักษณะเป็นความร่วมมือกัน เพื่อจัดการสนับสนุน ที่มีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ กระทรวงศึกษาธิการประเทศนิวซีแลนด์ได้นิยามการบริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่ม ด้านการศึกษาพิเศษว่า เป็นการให้การช่วยเหลือแก่บุคคลที่ไม่ได้รับการตอบสนองในบริบทปกติ ซึ่งไม่มี การสนับสนุนเป็นพิเศษในวัยแรกเริ่ม จนถึงวัยเรียนทั้งที่บ้านหรือครอบครัวที่เป็นความต้องการจำเป็น ในด้านความบกพร่องทางร่างกาย ประสาทสัมผัส การเรียนรู้หรือการสื่อสารที่ล่าช้า ความบกพร่องด้านสังคม อารมณ์ หรือ พฤติกรรม หรือความบกพร่องอื่นๆ ร่วมกัน กล่าวโดยสรุป การให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่ม เป็นระบบ การบริการที่จัดให้กับบุคคลที่มีความบกพร่องหรือเป็นกลุ่มเสี่ยง ตั้งแต่แรกเกิดหรือแรกพบความพิการ รวมทั้งวัยรุ่น หรือวัยผู้ใหญ่ตอนต้น ทั้งการช่วยเหลือและการป้องกันในด้านต่าง ๆ ได้แก่ ด้านการแพทย์ ด้านการศึกษา ด้านสังคม ตามความต้องการจำเป็นของแต่ละบุคคลโดยอาศัยความร่วมมือของผู้เกี่ยวข้องในทุกกระดับ เพื่อให้ผู้ที่ได้รับการ มีการเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้นตรงตามเป้าหมาย

เด็กพิการแต่ละคนมีศักยภาพ หากได้รับการฟื้นฟูสมรรถภาพทั้งทางร่างกาย สติปัญญา จิตใจ อารมณ์ และสังคม โดยวิธีการที่เหมาะสมกับความต้องการจำเป็นพิเศษเฉพาะบุคคล เด็กพิการจะสามารถใช้ชีวิตในสังคมได้อย่างมีความสุขตามศักยภาพ ต้องได้รับความเข้าใจและการช่วยเหลือที่ถูกต้องเหมาะสม ตั้งแต่แรกเกิดหรือพบความพิการ ดังนั้นการช่วยเหลือเด็กพิการตั้งแต่แรกเริ่มจึงมีความสำคัญยิ่ง ผู้ปกครอง ครู อาสาสมัครเพื่อเด็กพิการ หรือบุคคลทั่วไปหากมีความรู้ความเข้าใจในการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มแก่เด็กพิการก็จะสามารถให้การช่วยเหลือเด็กพิการได้ถูกต้องเหมาะสมมากขึ้น การให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มเป็นกระบวนการฟื้นฟูสมรรถภาพและเตรียมความพร้อมให้กับเด็กที่มีความบกพร่องประเภทต่างๆ ตั้งแต่แรกเกิดหรือตั้งแต่เมื่อทราบว่ามี ความบกพร่อง โดยมีจุดประสงค์เพื่อช่วยเหลือเด็กให้ได้รับการฟื้นฟูสมรรถภาพที่มีอยู่โดยเร็วที่สุดเท่าที่จะทำได้ ซึ่งต้องมีการประเมินศักยภาพเบื้องต้น สภาพความบกพร่องที่อาจเกิดขึ้นต่อไป การรวบรวมข้อมูลพื้นฐานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องมาวิเคราะห์ และวางแผนร่วมกับผู้ปกครอง การปฏิบัติการฟื้นฟูสมรรถภาพตามแผนร่วมกันระหว่างผู้ปกครองที่มีความรู้กับครูผู้สอน ตลอดจนการประเมินผลทั้งระหว่างการให้บริการและหลังการให้บริการช่วยเหลือ ทั้งนี้โปรแกรมที่จัดขึ้นต้องเป็นไปตามความต้องการจำเป็นของเด็กแต่ละบุคคล (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2556: น. 14)

ภาวะบกพร่องทางสติปัญญาเป็นความบกพร่องทางพัฒนาการประเภทหนึ่ง ภาวะบกพร่องทางสติปัญญา หมายถึง ความจำกัดในการดำเนินชีวิตในปัจจุบัน เห็นได้จากความล่าช้าทางสติปัญญา การตอบสนองต่อบุคคลหรือสิ่งแวดล้อมอย่างไม่เหมาะสม และความสามารถด้านวิชาการ จิตวิทยา ภาษา และสังคมต่ำกว่าเกณฑ์ ความจำกัดเหล่านี้ทำให้บุคคลเหล่านั้นไม่สามารถตอบสนองต่อความคาดหวังของสังคมที่เขาต้องเผชิญในแต่ละวันได้ ซึ่งเรื่องเหล่านี้เป็นสิ่งที่คนทั่วไปในวัยเดียวกัน สามารถทำได้เป็นอย่างดี ตัวอย่างเช่น เด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา จะมีพัฒนาการทางการเรียนและทางสังคมต่ำกว่าเพื่อนในวัยเดียวกัน เด็กจึงมีปัญหาด้านการเรียนในห้องเรียนและด้านปฏิสัมพันธ์กับผู้คนรอบตัว เป็นต้น ปัญหาหลักของบุคคลที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาได้แก่ ปัญหาในการให้เหตุผล การเข้าใจสิ่งที่เขานามธรรม และการแก้ปัญหา ส่วนระดับความรุนแรงของภาวะบกพร่องทางสติปัญญานั้นแตกต่างกัน คือ มีตั้งแต่ภาวะบกพร่องทางสติปัญญาระดับเล็กน้อยที่มีความยุ่งยากในการแก้ปัญหาและจัดการชีวิตประจำวันเพียงบางเรื่อง จนถึงภาวะบกพร่องทางสติปัญญาระดับรุนแรงที่ทำให้บุคคลนั้นมีปัญหาด้านทักษะการดำรงชีวิตประจำวัน ดังนั้น การช่วยเหลือที่เหมาะสมสำหรับบุคคลเหล่านี้จึงแบ่งเป็นหลายระดับ เช่น บุคคลที่มีภาวะบกพร่องทางสติปัญญาระดับรุนแรงย่อมต้องได้รับความช่วยเหลืออย่างมากและตลอดเวลา ในขณะที่บุคคลที่มีภาวะบกพร่องทางสติปัญญาระดับเล็กน้อยนั้น ต้องการความช่วยเหลือเพียงบางเรื่องและบางเวลาเท่านั้น สาเหตุของภาวะบกพร่องทางสติปัญญา คือ ความผิดปกติทางพันธุกรรม การถ่ายทอดทางพันธุกรรม ได้แก่ การถ่ายทอดลักษณะเด่น การถ่ายทอดลักษณะด้อย และการถ่ายทอดโครโมโซมเพศ ความผิดปกติของโครโมโซม ภาวะสมองผิดปกติ ความผิดปกติแต่กำเนิดประเภทอื่นๆ ได้แก่ ภาวะก่อนคลอด ภาวะระหว่างคลอด ภาวะหลังคลอด (กุลยา ก่อสุวรรณ, 2553: น. 22, น. 88-89)

ผู้วิจัยเป็นครูการศึกษาพิเศษ ที่ให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่ม (EI) และเตรียมความพร้อมปีการศึกษา 2562 กลุ่มเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ที่เข้ารับบริการที่ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดมุกดาหาร อายุระหว่าง 2-5 ขวบ จำนวน 3 คน ที่มีปัญหาและพฤติกรรมใกล้เคียงกัน พบว่า มีพัฒนาการล่าช้าในทุกๆ ด้าน

เช่น ทักษะการปรับตัว ทักษะการพูดและภาษาในการสื่อสาร ปัญหาพฤติกรรมการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น การเล่นบทบาทสมมติ และสามารถเลียนแบบการกระทำทางได้บ้างเล็กน้อย

การจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาทักษะทางสังคมของเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาสามารถจัดในรูปแบบของกิจกรรมบูรณาการผ่านการเล่นเพื่อให้เด็กได้รับประสบการณ์ตรงทางสังคมนั้น สามารถทำได้หลากหลายรูปแบบ เช่น การเล่นแบบรายบุคคล การเล่นแบบเป็นกลุ่มกิจกรรมดนตรี กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ วิธีเรื่องราวทางสังคมแบบตัวอย่าง เพื่อนคู่หู ศิลปะ เป็นต้น (วรลธิ โกศัย, 2540) การเรียนรู้แบบร่วมมือ (Cooperative Learning: CL) เป็นโปรแกรมที่โรงเรียนยอมรับอย่างแพร่หลาย มีหลักฐานยืนยันว่าการเรียนรู้แบบร่วมมือ เป็นประโยชน์และมีความน่าสนใจที่นำมาใช้กับวงการศึกษปฐมวัย (Dimillo, 2004: pp. 130-134) การเรียนรู้แบบร่วมมือสามารถใช้ในการจัดประสบการณ์ให้เด็กได้ซึ่งรูปแบบของกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือ นั้น สภาพห้องเรียน จะเต็มไปด้วยความกระตือรือร้น เด็กปฐมวัยได้รับการกระตุ้นให้กิจกรรมแบบร่วมมือกับกลุ่มเพื่อนอย่างน้อย 2 คนขึ้นไป เด็กจะได้เรียนรู้ที่จะมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นผ่านกิจกรรมกลุ่ม สำหรับการใช้กิจกรรมแบบร่วมมือกับเด็กพิเศษพบว่า 75% ของเด็กเรียนรู้ในการมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับเพื่อน (ปิยะลักษณ์ พุกกะวัน, 2550: น. 322) สรุศักดิ์ หลาบมาลา (2536: น. 3) ได้ให้ความหมายไว้ว่าการเรียนการสอนแบบร่วมมือ เป็นกิจกรรมการเรียนการสอนที่จะนำไปใช้กับการสอนแบบใดก็ได้ที่เหมาะสมกับผู้เรียนและบทเรียนนั้นๆ โดยจัดว่าเป็นกลุ่มภายในกลุ่มประกอบด้วยผู้เรียนที่มีความสามารถแตกต่างกัน แต่มีเป้าหมายร่วมกัน และมีพฤติกรรมในการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน การเรียนจะต้องเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้เรียน โดยใช้กระบวนการกลุ่ม เพื่อให้ผู้เรียนมีความรับผิดชอบต่อการทำงานร่วมกันในกลุ่ม ซึ่งการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือนี้ ครูสามารถจัดผู้เรียนให้เป็นกลุ่มๆ กลุ่มละประมาณ 5-9 คน โดยผู้เรียนทุกคนช่วยเหลือกันในกลุ่ม

การละเล่นพื้นบ้านเป็นเกมประเภทหนึ่งที่มีเอกลักษณ์และวัฒนธรรมสืบทอดมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ทำให้เด็กได้เรียนรู้และฝึกพัฒนาการทางด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจและสติปัญญา ซึ่งมีความแตกต่างกันไปในแต่ละท้องถิ่น เป็นภูมิปัญญาที่ชนรุ่นหลังสมควรอนุรักษ์ไว้ การละเล่นพื้นบ้าน เป็นการเล่นที่สนุกสนาน ไม่มีการหักข้อห้าม สามารถใช้อุปกรณ์ที่หาได้ง่ายในท้องถิ่นและเป็นประโยชน์ต่อการเคลื่อนไหวและออกกำลังกายของเด็ก ก่อให้เกิดความกระฉับกระเฉง คล่องแคล่วว่องไว ฝึกความอดทน ฝึกการเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี ฝึกการสังเกต มีปฏิภาณไหวพริบและสร้างความสามัคคีในหมู่คณะ พิระพงค์ บุญศิริ (2536) กล่าวว่าการเล่นของเด็กเป็นการแสดงออกของการคิดทางด้านการเลียนแบบ (Imitative) ด้านจินตนาการ (Imaginative) และการละเล่นของเด็กยังมีผลต่อพัฒนาการในด้านต่างๆ กล่าวคือ ส่งเสริมให้มีการออกกำลังกาย การฝึกใช้อวัยวะต่างๆ ของร่างกาย การพัฒนาทักษะทางกลไก การพัฒนาสมรรถภาพทางกาย การพัฒนาจิตใจ สังคม และอารมณ์ ชัย เรื่องศิลป์ (2538) กล่าวว่า การละเล่นพื้นบ้านเป็นกิจกรรมที่มีคุณค่าแก่เด็ก สามารถสร้างความสนุกสนานเพลิดเพลิน ช่วยให้เด็กเกิดการเรียนรู้ที่ดี ให้เด็กรู้จักเหตุผล รู้จักการแบ่งปัน การอยู่ร่วมกับผู้อื่น มีมนุษยสัมพันธ์กับผู้อื่น รู้ที่จะเป็นผู้นำและผู้ตาม อีกทั้งการละเล่นพื้นบ้านสามารถฝึกได้หลายด้าน เช่น ทักษะการคิดที่มีเหตุผล ทักษะการใช้ภาษา ทักษะการแก้ปัญหา เป็นต้น การปลูกฝังเด็กไทยให้ได้รับการเคลื่อนไหวหรือออกกำลังกายผ่านกิจกรรมการละเล่นพื้นบ้านของไทย จึงเป็นการสืบทอดความเป็นไทยตามวิถีการดำเนินชีวิตของคนไทยมาตั้งแต่สมัยบรรพบุรุษ

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยซึ่งเป็นครูผู้สอน กลุ่มเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา จึงสนใจที่จะนำรูปแบบ การละเล่นพื้นบ้าน มาใช้ในการจัดการเรียนการสอนในรูปแบบของกิจกรรมบูรณาการผ่านการเล่นเพื่อให้เด็กได้รับประสบการณ์ตรง เหมาะสมกับวัยและพัฒนาการของเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ตามหลักสูตรสำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษระยะแรกเริ่มของศูนย์การศึกษาพิเศษฉบับปรับปรุง พุทธศักราช 2562

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาผลของการใช้ชุดกิจกรรมบูรณาการผ่านการเล่นพื้นบ้านภูมิปัญญาต่อการพัฒนาทักษะทางสังคม ของเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดมุกดาหาร

นิยามศัพท์

ชุดกิจกรรมบูรณาการผ่านการเล่นพื้นบ้านภูมิปัญญา หมายถึง เอกสารที่จัดทำขึ้นเป็นรูปแบบกระบวนการจัดการเรียนรู้กิจกรรมบูรณาการผ่านการเล่นพื้นบ้านภูมิปัญญาของเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา เพื่อใช้ในการจัดการเรียนการสอนฝึกทักษะทางสังคม ให้กับเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา และวางแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เป็นขั้นตอนในการจัดการเรียนรู้ของเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ประกอบด้วย คำนำ แบบประเมินก่อนเรียนและหลังเรียน แบบประเมินผลการเรียนรู้กิจกรรมบูรณาการผ่านการเล่นพื้นบ้านภูมิปัญญา คู่มือปฏิบัติการจัดกิจกรรมบูรณาการผ่านการเล่นพื้นบ้านภูมิปัญญา และเกณฑ์การประเมินกิจกรรมบูรณาการผ่านการเล่นพื้นบ้านภูมิปัญญา ประกอบด้วย 5 กิจกรรม ได้แก่ กิจกรรมที่ 1 การเก็บดอกไม้ กิจกรรมที่ 2 การร้อยดอกไม้ กิจกรรมที่ 3 การถวายเป็นพุทธบูชา เพื่อบูชาพระพุทธรูป กิจกรรมที่ 4 การตากผ้า และพับผ้า และกิจกรรมที่ 5 การเล่นเกมทายคำสมมติในบ้าน

ทักษะทางสังคม หมายถึง พัฒนาการทักษะทางสังคม ของเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาจากการเรียนรู้ด้วยกิจกรรมบูรณาการผ่านการเล่นพื้นบ้านภูมิปัญญา ซึ่งวัดได้จากคะแนนการประเมินพัฒนาการทักษะทางสังคม ดังนี้

1. เรื่อง การมีปฏิสัมพันธ์ พฤติกรรมที่บ่งชี้หรือแสดงออก คือ 1) ตอบสนองต่อเสียง 2) สนทนากับผู้อื่นได้ 3) สังเกตหรือแสดงความอยากรู้อยากเห็นต่อสิ่งแวดล้อม 4) บอกหรือแสดงสิ่งที่ตนเองชอบ และ 5) บอกหรือแสดงอารมณ์ของตนเองได้ เช่น ดีใจ ประทับใจ หัวเราะ ยิ้ม โกรธ ร้องไห้ เสียใจ
2. เรื่อง การเล่นเกม พฤติกรรมที่บ่งชี้หรือแสดงออก คือ 1) เล่นแบบสำรวจหรือเลียนแบบการเล่น 2) ใช้จินตนาการในการเล่นหรือเล่นเลียนแบบผู้อื่น 3) มีปฏิสัมพันธ์ที่ดีในระหว่างเล่นหรือทำกิจกรรมร่วมกับผู้อื่น 4) ปฏิบัติตามข้อตกลงในการเล่นและทำกิจกรรมร่วมกับผู้อื่น
3. เรื่อง การรับรู้ พฤติกรรมที่บ่งชี้หรือการแสดงออก คือ 1) รับรู้และปฏิบัติตามคำสั่ง 2) เลียนแบบพฤติกรรมขณะเล่น 3) เล่นอิสระอยู่ในกลุ่ม 4) เล่นกับเพื่อนเป็นกลุ่ม 5) เล่นกับเพื่อนเป็นกลุ่มโดยมีกติกา
4. เรื่อง การปฏิบัติตนในสังคมและทักษะชีวิต พฤติกรรมที่บ่งชี้หรือแสดงออก คือ 1) ทักทายการไหว้ 2) รอคอย 3) เข้าแถว 4) เล่นของเล่นที่เหมาะสม เช่น ใช้ช้อน ใช้ภาชนะ ใช้แก้วน้ำ ใช้กระบี่ข้าว 5) เล่นบทบาทสมมติในการดูแลช่วยเหลือคนอื่น 6) การให้หรือแบ่งของเล่นให้คนอื่นเล่นด้วย 7) ขอของเล่นจากคนอื่น 8) เก็บของเข้าที่ และ 9) ขอบคุณ

การเล่นแบบพื้นบ้านภูมิปัญญา หมายถึง เป็นกิจกรรมการเล่นพื้นบ้าน ที่ทำให้เด็กได้เรียนรู้ และฝึกพัฒนาการทางด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจและสติปัญญา เป็นการเล่นที่สนุกสนาน ไม่มีกติกาซับซ้อน สามารถใช้อุปกรณ์ที่หาได้ง่าย ในท้องถิ่นและเป็นโยชน์ต่อการเคลื่อนไหว และออกกำลังกายที่เหมาะสมกับเด็ก

เด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา หมายถึง เด็กพิการที่เข้ารับบริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่ม (EI) และเตรียมความพร้อม ที่ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดมุกดาหาร มีปัญหาพัฒนาการล่าช้า มีปัญหาและพฤติกรรมใกล้เคียงกัน คือ มีพัฒนาการล่าช้าในทุกๆ ด้าน เช่น ทักษะการปรับตัว ทักษะการพูดและภาษาในการสื่อสาร ปัญหาพฤติกรรม การมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น การเล่นบทบาทสมมติ และสามารถเลียนแบบการกระทำ ท่าทางได้บ้างเล็กน้อย และได้คะแนนความสามารถในระดับ 1 หมายถึง ทำไม่ได้หรือไม่ยอมทำ โดยวัดจากแบบประเมินความสามารถพื้นฐาน หลักสูตรสำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษระยะแรกเริ่ม ของศูนย์การศึกษาพิเศษ ฉบับปรับปรุง พุทธศักราช 2562

วิธีดำเนินการวิจัย

1. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่าง คือ เด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดมุกดาหาร ให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่ม และเตรียมความพร้อม ที่เข้ารับบริการในศูนย์การศึกษาพิเศษ (ไป-กลับ) โดยเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 3 คน มีอายุระหว่าง 2-5 ปี ปีการศึกษา 2562 ที่มีปัญหาพัฒนาการล่าช้ามีพัฒนาการใกล้เคียงกัน คือ มีพัฒนาการล่าช้าในทุกๆ ด้าน เช่น ทักษะการปรับตัว ทักษะการพูดและภาษาในการสื่อสาร ปัญหาพฤติกรรม การมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น การเล่นบทบาทสมมติ และสามารถเลียนแบบการกระทำ ท่าทางได้บ้างเล็กน้อย และได้คะแนนความสามารถในระดับ 1 หมายถึง ทำไม่ได้หรือไม่ยอมทำ จากแบบประเมินความสามารถพื้นฐานทักษะทางสังคม ตามหลักสูตรสำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษระยะแรกเริ่มของศูนย์การศึกษาพิเศษ ฉบับปรับปรุง พุทธศักราช 2562

2. ตัวแปรที่ศึกษา

2.1 ตัวแปรต้น คือ ชุดกิจกรรมบูรณาการผ่านการเล่นพื้นบ้านภูมิปัญญา ประกอบด้วย 5 กิจกรรม

1) การเก็บดอกไม้ 2) การร้อยดอกไม้ 3) การถวายเป็นดอกไม้ เพื่อบูชาพระพุทธรูป 4) การตากผ้าและพับผ้า 5) การเล่นบทบาทสมมติในบ้าน

2.2 ตัวแปรตาม คือ ทักษะทางสังคม ประกอบด้วย 4 เรื่อง ได้แก่ การมีปฏิสัมพันธ์ การเล่น การรับรู้ และการปฏิบัติตนในสังคมและทักษะชีวิต

3. เครื่องมือที่ใช้ในการทำวิจัย

3.1 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1.1 แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้แผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (Individualized Education Program: IEP) ประกอบการจัดกิจกรรมบูรณาการผ่านการเล่นพื้นบ้านภูมิปัญญา ที่ผู้วิจัยได้ออกแบบและจัดทำขึ้น และแผนการสอนเฉพาะบุคคล (Individual Implementation Plan: IIP) ที่ผ่านการจัดกิจกรรมบูรณาการผ่านการเล่นพื้นบ้าน ภูมิปัญญา ทั้งหมดจำนวน 5 กิจกรรม ดังนี้

กิจกรรมที่ 1 การเก็บดอกไม้

กิจกรรมที่ 2 การร้อยดอกไม้

กิจกรรมที่ 3 การถวายเป็นพุทธบูชาเพื่อบูชาพระพุทธรูป

กิจกรรมที่ 4 การตากผ้าและพับผ้า

กิจกรรมที่ 5 การเล่นเกมทบทวนสมมติในบ้าน

3.1.2 ประเมินความสามารถพื้นฐาน ตามหลักสูตรสำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ ระยะแรกเริ่มของศูนย์การศึกษาพิเศษ ฉบับปรับปรุง พุทธศักราช 2562 ที่จัดทำขึ้น และการใช้ภาษาที่แสดง พฤติกรรมที่บ่งชี้ของผู้เรียนให้เข้าใจง่ายมากขึ้น ในการสังเกตพฤติกรรมของทักษะทางสังคม ดังนี้

3.1.2.1 เรื่อง การมีปฏิสัมพันธ์ พฤติกรรมที่บ่งชี้หรือแสดงออก คือ 1) ตอบสนองต่อเสียง 2) สบตากับผู้อื่นได้ 3) สังเกตหรือแสดงความอยากรู้อยากเห็นต่อสิ่งแวดล้อม 4) บอกหรือแสดงสิ่งที่ตนเองชอบ และ 5) บอกหรือแสดงอารมณ์ของตนเองได้ เช่น ดีใจ ประหม่อ หัวเราะ ยิ้ม โกรธ ร้องไห้ เสียใจ

3.1.2.2 เรื่อง การเล่นเกม พฤติกรรมที่บ่งชี้หรือแสดงออก คือ 1) เล่นแบบสำรวจหรือเลียนแบบ การเล่นเกม 2) ใช้จินตนาการในการเล่นหรือเล่นเลียนแบบผู้อื่น 3) มีปฏิสัมพันธ์ที่ดีในระหว่างเล่นหรือทำกิจกรรม ร่วมกับผู้อื่น และ 4) ปฏิบัติตามข้อตกลงในการเล่นและทำกิจกรรมร่วมกับผู้อื่น

3.1.2.3 เรื่อง การรับรู้ พฤติกรรมที่บ่งชี้หรือแสดงออก คือ 1) รับรู้และปฏิบัติตามคำสั่ง 2) เลียนแบบพฤติกรรมขณะเล่น 3) เล่นอิสระอยู่ในกลุ่ม 4) เล่นกับเพื่อนเป็นกลุ่ม และ 5) เล่นกับเพื่อนเป็นกลุ่ม โดยมีกติกา

3.1.2.4 เรื่อง การปฏิบัติตนในสังคมและทักษะชีวิต พฤติกรรมที่บ่งชี้หรือแสดงออก คือ 1) ทักทาย การไหว้ 2) รอคอย 3) เข้าแถว 4) เล่นของเล่นที่เหมาะสม เช่น ใช้ช้อน ใช้ภาชนะ ใช้แก้วน้ำ ใช้กระดาษทิชชู เป็นต้น 5) เล่นบทบาทสมมติในการดูแลช่วยเหลือคนอื่น 6) การให้หรือแบ่งของเล่นให้คนอื่นเล่นด้วย 7) ขอของเล่นจากคนอื่น 8) เก็บของเข้าที่ และ 9) ขอบคุน

หาคุณภาพของแผนการจัดการเรียนรู้ ด้วยการสร้างและพัฒนาด้วยกระบวนการเรียนรู้ กิจกรรมบูรณาการผ่านการเล่นพื้นบ้านภูมิปัญญา โดยการประเมินคุณภาพของแผนการจัดการเรียนรู้ โดยครู และผู้เชี่ยวชาญ แสดงความคิดเห็นในแบบประเมิน ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scales) 5 ระดับ และค่าเฉลี่ย (Mean)

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการทดลองและเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองตามขั้นตอนการทดลองในครั้งนี้ทดลอง กับเด็กพิการ คือ เด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา จำนวน 3 คน ที่กำลังรับบริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่ม (EI) และเตรียมความพร้อมที่ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดมุกดาหาร ปีการศึกษา 2561 โดยมีขั้นตอนในการทดลอง และเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

4.1 ผู้วิจัยขออนุญาตผู้บริหาร ผู้ปกครอง เพื่อทำการทดลองและดำเนินการศึกษา

4.2 ดำเนินการทดสอบก่อนการสอน (Pre-test) โดยใช้กิจกรรมบูรณาการผ่านการเล่นพื้นบ้าน ภูมิปัญญา ของเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา และแบบประเมินผลการเรียนรู้ตามพัฒนาการทักษะทางสังคม

ได้แก่ การมีปฏิสัมพันธ์ จำนวน 5 รายการ การเล่น จำนวน 4 รายการ การรับรู้ จำนวน 5 รายการ และการปฏิบัติตนในสังคมและทักษะชีวิต จำนวน 9 รายการ แล้วบันทึกคะแนนก่อนเรียนไว้ เก็บไว้เพื่อนำไปวิเคราะห์ข้อมูล

4.3 ดำเนินการทดลองโดยผู้วิจัยเป็นผู้ทำการทดลองด้วยตนเอง โดยใช้กิจกรรมบูรณาการผ่านการเล่นพื้นบ้านภูมิปัญญา สำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ประกอบด้วย แผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (Individualized Education Program: IEP) และแผนการสอนเฉพาะบุคคล (Individual Implementation Plan: IIP) จำนวน 5 แผน ใช้เวลาในการทดลอง 20 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 1 วัน วันละ 60 นาที แล้วบันทึกคะแนนระหว่างการทดลองได้แก่ การมีปฏิสัมพันธ์ จำนวน 5 รายการ การเล่น จำนวน 4 รายการ การรับรู้ จำนวน 5 รายการ และการปฏิบัติตนในสังคมและทักษะชีวิต จำนวน 9 รายการ เก็บไว้เพื่อนำไปวิเคราะห์ข้อมูล

4.4 ทำการทดสอบหลังการสอน (Post-test) โดยใช้กิจกรรมบูรณาการผ่านการเล่นพื้นบ้านภูมิปัญญา ของเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ด้วยแบบประเมินผลการเรียนรู้ตามพัฒนาการทักษะทางสังคม ได้แก่ การมีปฏิสัมพันธ์ จำนวน 5 รายการ การเล่น จำนวน 4 รายการ การรับรู้ จำนวน 5 รายการ และการปฏิบัติตนในสังคมและทักษะชีวิต จำนวน 9 รายการ แล้วบันทึกคะแนนก่อนเรียนไว้ เก็บไว้เพื่อนำไปวิเคราะห์ข้อมูล

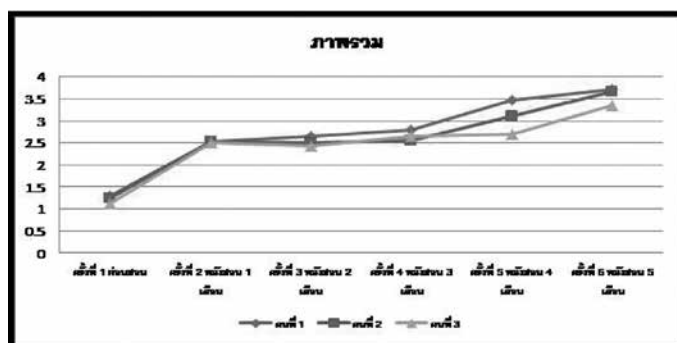
5. การวิเคราะห์ข้อมูล

ประเมินผลของการใช้ชุดกิจกรรมบูรณาการผ่านการเล่นพื้นบ้านภูมิปัญญาต่อการพัฒนาทักษะทางสังคม ของเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดมุกดาหาร ภายหลังการใช้กิจกรรมบูรณาการผ่านการเล่นพื้นบ้านภูมิปัญญา ของเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา โดยกราฟเส้น และแผนภูมิแท่ง

สรุปผลการวิจัย

ผลของการใช้ชุดกิจกรรมบูรณาการผ่านการเล่นพื้นบ้านภูมิปัญญา ต่อการพัฒนาทักษะทางสังคม ของเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดมุกดาหาร ภายหลังการใช้กิจกรรมบูรณาการผ่านการเล่นพื้นบ้านภูมิปัญญา ของเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา โดยภาพรวมและเป็นรายบุคคล

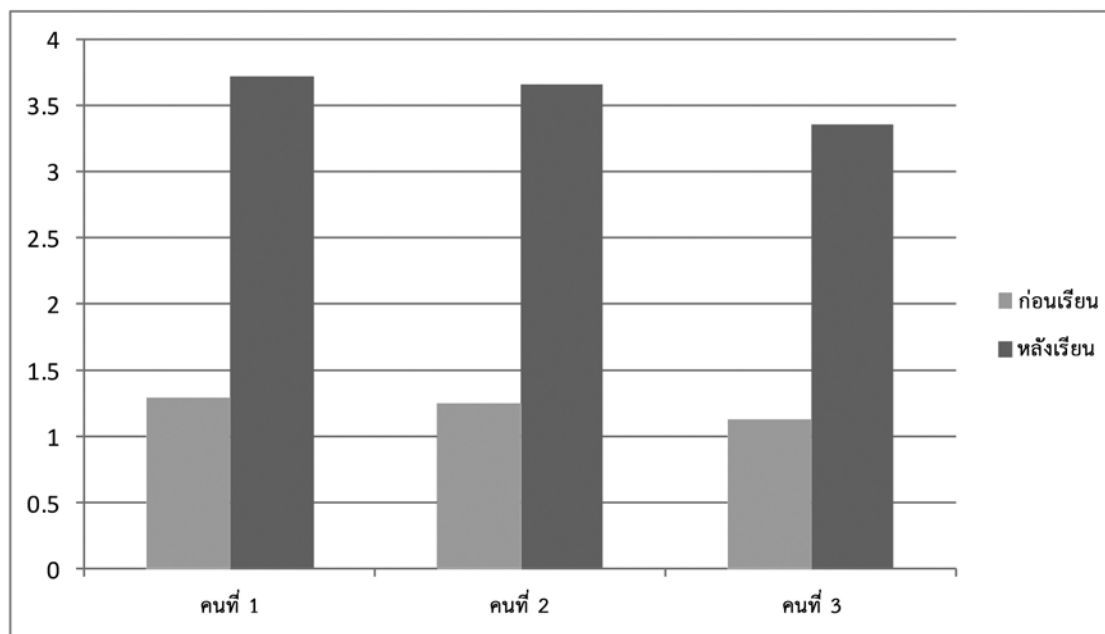
1. ผลของการใช้ชุดกิจกรรมบูรณาการผ่านการเล่นพื้นบ้านภูมิปัญญา ต่อการพัฒนาทักษะทางสังคม ของเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา เฉลี่ยทั้งคนที่ 1-3 แสดงด้วยกราฟเส้นตรง ดังภาพ 1

ภาพ 1 กราฟเส้นตรงแสดงค่าเฉลี่ยคะแนนด้านการพัฒนาทักษะทางสังคมด้วยชุดกิจกรรมบูรณาการผ่านการเล่นพื้นบ้านภูมิปัญญา ของเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ทั้ง 3 คน เป็นรายเดือน

จากกราฟแสดงให้เห็นว่า ค่าเฉลี่ยของคะแนนการพัฒนาทักษะทางสังคมของเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา จำนวน 3 คน ที่ได้รับการสอนด้วยชุดกิจกรรมบูรณาการผ่านการเล่นพื้นบ้านภูมิปัญญาสูงขึ้น

2. ผลการเปรียบเทียบการพัฒนาทักษะทางสังคม ของเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา เป็นรายบุคคล คนที่ 1-3 ก่อนและหลังการใช้ชุดกิจกรรมบูรณาการผ่านการเล่นพื้นบ้านภูมิปัญญา แสดงด้วยแผนภูมิแท่ง ดังภาพ 2

ภาพ 2 เปรียบเทียบการพัฒนาทักษะทางสังคม ของเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา เป็นรายบุคคล คนที่ 1-3 ก่อนและหลังการใช้ชุดกิจกรรมบูรณาการผ่านการเล่นพื้นบ้านภูมิปัญญา เป็นรายบุคคล

จากภาพ 2 แสดงให้เห็นว่าคะแนนจากการทดสอบทักษะทางสังคม ของเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา เป็นรายบุคคล ภายหลังจากที่ได้รับการสอน ด้วยชุดกิจกรรมบูรณาการผ่านการเล่นพื้นบ้านภูมิปัญญา มีคะแนนสูงกว่าก่อนได้รับการสอนทุกคน

ดังนั้น จึงสามารถสรุปได้ว่า การสอนโดยใช้ชุดกิจกรรมบูรณาการผ่านการเล่นพื้นบ้านภูมิปัญญา ทำให้เด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา มีพัฒนาทักษะทางสังคมสูงขึ้น แสดงว่าชุดกิจกรรมบูรณาการผ่านการเล่นพื้นบ้านภูมิปัญญา สามารถพัฒนาทักษะทางสังคมของเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาได้

อภิปรายผลการวิจัย

จากการวิจัย เรื่อง ผลการใช้ชุดกิจกรรมบูรณาการผ่านการเล่นพื้นบ้านภูมิปัญญาต่อการพัฒนาทักษะทางสังคม ของเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดมุกดาหาร ปีการศึกษา 2562 สามารถอภิปรายได้ดังนี้

การจัดกิจกรรมบูรณาการผ่านการเล่นพื้นบ้านภูมิปัญญาประกอบแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมบูรณาการผ่านการเล่นพื้นบ้านภูมิปัญญา ทำให้เด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา มีพัฒนาการทักษะทางสังคมดีขึ้น ทั้งโดยภาพรวมจากคะแนนเฉลี่ยและคะแนนเป็นรายบุคคล ซึ่งจะนำไปสู่ทักษะทางสังคมที่ดี ทั้งนี้เนื่องจากการละเล่นของเด็กเป็นการแสดงออกของการคิดทางด้านการเลียนแบบ (Imitative) ด้านจินตนาการ (Imaginative) และการละเล่นของเด็กยังมีผลต่อพัฒนาการในด้านต่างๆ กล่าวคือ ส่งเสริมให้มีการออกกำลังกาย การฝึกใช้อวัยวะต่างๆ ของร่างกาย การพัฒนาทักษะทางกลไก การพัฒนาสมรรถภาพทางกาย การพัฒนาจิตใจ สังคม และอารมณ์ (พระพงศ์ บุญศิริ และมาลี สุรพงศ์, 2536) ประกอบกับผู้ปกครองและบุคลากรที่ให้บริการมีความต้องการมีส่วนร่วมในการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มเด็กบกพร่องทางสติปัญญา โดยร่วมเสนอปัญหาวางแผนการให้ความช่วยเหลือ จัดหาสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการและความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษาร่วมกัน ในการพัฒนาศักยภาพตามความต้องการจำเป็นของเด็กบกพร่องทางสติปัญญาเป็นรายบุคคล ตลอดจนประเมินผลการทำงานและแก้ไขปัญหาร่วมกัน ทำให้ผลคะแนนทดสอบทักษะทางสังคม ของเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา เป็นรายบุคคล ภายหลังจากที่ได้รับการสอน ด้วยชุดกิจกรรมบูรณาการผ่านการเล่นพื้นบ้านภูมิปัญญา มีคะแนนสูงกว่าก่อนได้รับการสอนทุกคน

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้พบข้อสังเกตในระหว่างสอนพอสรุปได้ดังนี้ 1) เด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา มีความกระตือรือร้น ในการเรียนการสอนโดยใช้ชุดกิจกรรมบูรณาการผ่านการเล่นพื้นบ้านภูมิปัญญา เห็นได้จากการให้ความร่วมมือในการฝึกและมีท่าทีผ่อนคลาย สนุกสนาน ให้ความสนใจ ตอบสนองทุกครั้งที่ยื่นในกิจกรรมนั้นๆ มีอารมณ์ร่าเริง แจ่มใส มีความสุขและมีความสุข รู้สึกที่ดีต่อตนเองและผู้อื่นสนใจต่อการเรียนรู้สิ่งต่างๆ รอบตัว เล่นและทำกิจกรรมร่วมกับผู้อื่นได้ สื่อสารด้วยภาษาหรือวิธีการอื่นได้ 2) ผู้ปกครอง และพี่เลี้ยงเด็กพิการให้ความร่วมมือ และสนับสนุนในการวางแผนการจัดการจัดกิจกรรมการใช้กิจกรรมบูรณาการผ่านการเล่นพื้นบ้านภูมิปัญญาการฝึกกิจกรรมและบันทึกผลการพัฒนาการอย่างต่อเนื่อง จากผลการวิจัยทั้งหมดที่กล่าวมาพอสรุปได้ว่า การจัดการเรียนรู้ตามกิจกรรมบูรณาการผ่านการเล่นพื้นบ้านภูมิปัญญา เป็นวิธีการที่ทำให้ทักษะทางสังคมของนักเรียนสูงขึ้น เพราะทำให้นักเรียนเรียนรู้ตามจุดประสงค์ที่กำหนด สามารถเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม การเรียนรู้ของนักเรียนให้ทักษะทางสังคมที่จะนำไปสู่การพัฒนาความสามารถในด้านอื่นอีกต่อไป นักเรียนได้เรียนรู้อย่างมีความสุข และผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการดำเนินการจัดกิจกรรม ส่งผลให้การจัดการเรียนรู้ที่ทุกคนทุกฝ่ายร่วมมือกันอย่างแท้จริงและผู้ปกครองสามารถนำไปใช้ที่บ้านได้ ซึ่งเป็นการจัดการเรียนรู้ที่ยั่งยืนต่อไป

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

จากข้อค้นพบของผู้วิจัย ซึ่งพบว่าการจัดการเรียนรู้ตามกิจกรรมบูรณาการผ่านการเล่นพื้นบ้านภูมิปัญญา ส่งผลให้ทักษะทางสังคมเพิ่มสูงขึ้น ผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่า ควรนำมาพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้กับทักษะต่างๆ โดยการบูรณาการกิจกรรมการเรียนรู้ที่เกิดจากวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของนักเรียนที่แท้จริง และทักษะการดำรงชีวิตประจำวันของนักเรียนที่สามารถนำไปใช้หรือประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ และอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาความคงทนของการเรียนรู้หรือการวิจัยเพื่อติดตามพฤติกรรมที่นักเรียนนำไปใช้ในการแก้ปัญหาในสถานการณ์หรือการเรียนรู้ในชีวิตประจำวันอื่นๆ

2.2 ควรมีการนำกิจกรรมบูรณาการผ่านการเล่นที่บ้านภูมิปัญญาที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นนี้ไปทดลองใช้กับนักเรียนศูนย์การศึกษาพิเศษอื่นหรือสถานศึกษาอื่นในระดับเดียวกัน เพื่อจะได้สรุปผลการวิจัยที่กว้างขวางมากขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กุลยา ก่อสุวรรณ. (2553). *ภาวะบกพร่องทางสติปัญญา*. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ชัย เรืองศิลป์. (2538). *การละเล่นของเด็กไทย*. พิมพ์ครั้งที่ 3 กรุงเทพฯ: ต้นอ้อ.
- ปิยลักษณ์ พุกกะวัน. (2550). การศึกษาองค์ประกอบและพัฒนาจิตสาธารณะของเด็กปฐมวัยด้วยรูปแบบการเรียนการสอน MADE. วารสารวิชาการศรีปทุม ชลบุรี. ปีที่ 8 ฉบับที่ 3.
- ผดุง อารยะวิญญู. (2542). *การศึกษาสำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ*. ฉบับปรับปรุง ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: ร่ำไทย เพลส จำกัด.
- พีระพงศ์ บุญศิริ และมาลี สุรพงศ์. (2536). *เกม GAMES*. กรุงเทพฯ: โอ. เอส.พรินต์ติ้งเฮาส์.
- วรลี โกศัย. (2540). *ผลการเล่นเกมแบบร่วมมือนอกห้องเรียนที่มีต่อพฤติกรรมชอบสังคมของเด็กปฐมวัย*. ปริญญาโท กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. อุดมศึกษา.
- สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ. (2550). *แนวทางการปฏิบัติงานของศูนย์การศึกษาพิเศษ*. กรุงเทพมหานคร: สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ.
- สุรศักดิ์ หลาบมาลา. (2531). การเรียนการสอนแบบร่วมมือ, *วารสารสาธิตวิทยาสาร*. 1 (กุมภาพันธ์ 2531), 4-8.
- Dimillo, S. (2004). Cooperative and Collaborative Learning with 4-8 Years old; How Does Research Support Teacher's Practice? *Journal of Instruction Psychology*. 31(2): 130-134.